

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10943/2025
19.05.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужила АА, ББ и ВВ, све из ..., чији је заједнички пуномоћник Драган Марковић, адвокат из ..., против туженог АД „Електропривреда Србије“ Београд – Огранак „Дринско Лимске ХЕ“ Бајина Башта, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 732/2025 од 14.05.2025. године, у седници одржаној дана 19.05.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 732/2025 од 14.05.2025. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 732/2025 од 14.05.2025. године и пресуда Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 519/22 од 14.01.2025. године у ставу првом и у усвајајућем делу става другог изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 519/22 од 14.01.2025. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужила, па је обавезан тужени да им на име накнаде материјалне штете солидарно исплати износ од 1.665.585,00 динара са законском затезном каматом почев од 14.01.2025. године као дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилама солидарно накнади трошкове поступка у износу од 501.728,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате, док је захтев за накнаду трошкова у износу од 74.250,00 динара преко досуђеног износа трошкова, одбијен као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 732/2025 од 14.05.2025. године одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда у ставу првом и у усвајајућем делу става другог изреке је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о

ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20, 10/23 – др. закон), по оцени Врховног суда у овом спору потребно је прихватити одлучивање о посебној ревизији туженог због одступања побијане пресуде од Начелног става усвојеног на заједничкој седници Савезног суда, врховних судова и Врховног војног суда од 23. и 24.05.1989. године, о одређивању накнаде штете за оштећена земљишта, а у циљу уједначавања судске праксе сагласно одредби члана 404. став 1. ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле су сувласнице, са уделима од по 1/9 идеалних делова, на две непокретности уписане у лист непокретности број 1107 КО ...: на катастарској парцели број ..., површине 0.17,25 ха, која се по начину коришћења води као пашњак V класе, а по врсти представља пољопривредно земљиште на потесу „...“, и на катастарској парцели број .../1, површине 41,04 а, која се води као шума V класе. Обе парцеле налазе се у непосредној близини акумулационог језера реверзибилне хидроелектране у ..., чији је власник тужени и коју акумулацију тог језера, насталог у периоду од 1975. до 1983. године, користи за рад и функционисање хидроелектране. У пролеће 2019. године, услед великих и наглих осцилација нивоа акумулације при пуњењу, а нарочито при брзом пражњењу, дошло је до активирања филтрационих сила, повећања смичућих напона и смањења фактора сигурности падине, што је условило активирање процеса клизања земљишта и оштећење парцела тужила. Катастарска парцела број ... захваћена је јаким и интензивним померањем земљишта на целој својој површини. Њена обрада и коришћење онемогућени су у сваком виду, приступ парцели објективно је небезбедан како пешице тако и пољопривредном механизацијом, а последица клизања огледа се у губитку плодности, продуктивности и биолошке разноликости земљишта. Извођење радова ради привођења ове парцеле корисној намени објективно је немогуће и потпуно нерационално, због чега је њено враћање у пређашње стање нереално. На катастарској парцели број .../1 клизање тла проузроковало је лом дрвећа, накривљење стабала и одвајање корена од подлоге, као и поремећај стабилности падине услед сурвавања тла, при чему је за озбиљнији опоравак земљишта потребан период од 50 до 60 година.

Вештачењем су утврђене тржишна вредност катастарске парцеле број ... као пољопривредног земљишта, тржишна вредност катастарске парцеле број .../1 као шумског земљишта и вредност дрвне масе, све према стању пре штетног догађаја. Тржишна вредност коју оштећене парцеле имају после штетног догађаја, није утврђивана.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, а применом одредаба чланова 154, 173, 174, 185. и 189. Закона о облигационим односима, нижестепени судови су

закључили да тужиљама, сразмерно њиховом укупном сувласничком уделу, припада накнада у висини тржишне вредности непокретности утврђене према стању пре штетног догађаја, увећане за вредност дрвне масе, која им је досуђена као солидарним повериоцима.

Правилно су нижестепени судови закључили да тужени одговара за насталу штету. Одредбом члана 173. Закона о облигационим односима установљена је претпоставка да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу, потиче од те ствари, односно делатности, а делатност туженог — коришћење акумулације реверзибилне хидроелектране, јесте таква делатност. Тужени ту претпоставку није оборио, јер није доказао да узрок клизања земљишта лежи изван њене делатности, па за штету одговара без обзира на кривицу, у смислу члана 154. став 2. и члана 174. Закона о облигационим односима.

Међутим, нижестепене пресуде почивају на погрешној примени материјалног права у погледу висине штете коју тужиле трпе.

Одредбом члана 185. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да је одговорно лице дужно да успостави стање које је било пре него што је штета настала, ставом 2. да је, ако успостављање пређашњег стања не уклања штету потпуно, дужно да за остатак штете да накнаду у новцу, ставом 3. да ће суд досудити накнаду у новцу када успостављање пређашњег стања није могуће или када суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, а ставом 4. да ће суд накнаду у новцу досудити и када оштећеник то захтева, изузев ако околности датог случаја оправдавају успостављање пређашњег стања.

Нижестепени судови су, дакле, правилно определили облик накнаде. Утврђено је да враћање парцела у пређашње стање радњама туженог није могуће, нити би било рационално, а тужиле су новчану накнаду и захтевале. Погрешно је, међутим, опредељено мерило по коме је та новчана накнада одмерена.

Мерило новчане накнаде зависи од тога да ли је ствар за оштећеног изгубљена или је само оштећена. Накнада у висини пуне тржишне вредности ствари представља накнаду за губитак ствари и досуђује се власнику који је своје имовине лишен. То ће бити у случају када је ствар пропала, када му је одузета, или када се исплатом накнаде својина на ствари преноси на штетника.

У конкретном случају парцеле нису престале да постоје, нису одузете, нити је својина тужилца на њима престала или пренета на туженог. Оне су, независно од обима и природе оштећења, и даље у сувласништву тужилца. Због тога је реч о оштећењу, а не о уништењу ствари.

Тужиљама су нижестепени судови досудили пуну тржишну вредност непокретности а и даље имају својину на истима. На тај начин остварују корист која прелази обим претрпљене штете, супротно правилу о потпуној накнади из члана 190. Закона о облигационим односима, према коме накнада треба да успостави имовинско стање какво је постојало пре штетног догађаја — ни мање, ни више од тога.

Налаз вештака да за катастарску парцелу број ... „не постоји умањена тржишна вредност због објективног непостојања било какве употребне вредности“ не садржи утврђење о тржишној вредности коју та парцела има у затеченом стању. Тим налазом изражена је оцена о употребној подобности земљишта, а употребна и тржишна вредност нису истоветне категорије. Земљиште које више није подобно за пољопривредну обраду може и даље имати вредност у промету, због могућности другачијег коришћења или спајања са суседним парцелама, или бар због саме површине на којој постоји право својине. Закључак да ствар нема употребну вредност стога не значи и да она нема никакву вредност, па се на том налазу није могло засновати одмеравање накнаде у висини пуне тржишне вредности непокретности.

Уз то, оштећење катастарске парцеле број .../1 по свом карактеру није трајно јер је утврђено да је за озбиљнији опоравак земљишта потребан период од 50 до 60 година, што значи да ће земљиште поново стећи употребну вредност и да се оно ни у чињеничном ни у правном смислу не може изједначити са изгубљеном ствари.

Клизиште је, у смислу закона којим се уређује планирање и изградња, вид геодинамичког процеса у коме се земљиште под утицајем гравитације и других геолошких, хидролошких и сеизмолошких појава, одваја од стабилне подлоге и клизи по клизној површини, а прописима којима се уређују рударство и геолошка истраживања предвиђени су и истраживање и мониторинг клизишта. Постојање евидентираног клизишта на одређеном земљишту је, дакле, околност која се може утврђивати и која, као својство самог земљишта, опредељује цену коју оно постиже у промету.

Тужени је у поступку тврдио да је клизиште постојало као умирено још пре изградње РХЕ, и да се активирало 1995. године. Ту тврдњу туженог нижестепени судови нису оценили, а она је од значаја за висину накнаде.

Тржишна вредност коју су парцеле имале пре штетног догађаја не може се одмерити као вредност стабилног пољопривредног, односно шумског земљишта уколико се то земљиште и пре пролећа 2019. године налазило у евидентираној клизишној зони. Због тога, њена вредност мора бити утврђена према стварним својствима парцела пре штетног догађаја, а не према својствима које би имало стабилно земљиште исте културе и класе, без оцене наведене тврдње туженог и без утврђења да ли је и у ком обиму претходно постојање клизишта на ту вредност утицала.

Начелним ставом о одређивању накнаде штете за оштећена земљишта, усвојеним на заједничкој седници Савезног суда, врховних судова и Врховног војног суда од 23. и 24.05.1989. године, изражено је схватање да се, када успостављање пређашњег стања оштећеног земљишта није могуће, новчана накнада одређује у износу који је оштећеном потребан да прибави друго одговарајуће земљиште, умањеном за тржишну вредност коју оштећено земљиште и даље има и која остаје у имовини оштећеног.

Такво одмеравање непосредно произлази из правила о потпуној накнади. Износ потребан за прибављање другог одговарајућег земљишта одговара тржишној цени земљишта у неоштећеном стању. Како ствар и после штетног догађаја постоји и остаје

у својини оштећеног, тај износ мора бити умањен за вредност коју ствар има након оштећења. Без тог умањења оштећени би истовремено добио и потпуну накнаду и саму ствар.

Побијана пресуда одступила је од наведеног начелног става управо у том делу. Тужиљама је досуђена пуна тржишна вредност непокретности утврђена према стању пре штетног догађаја, без утврђивања и без одбијања преостале вредности парцела које остају у њиховој својини.

Полазећи од погрешног мерила накнаде, нижестепени судови нису утврђивали тржишну вредност коју оштећене парцеле имају након штетног догађаја, већ само њихову тржишну вредност пре штетног догађаја а и ту вредност су утврдили без оцене тврдње туженог да је клизиште још раније постојало и да се активирало 1995. године.

Услед погрешне примене материјалног права чињенично стање остало је непотпуно утврђено па је из тих разлога Врховни суд је укинуо пресуду Апелационог суда у Крагујевцу и пресуду Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта, у усвајајућем делу, и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење, применом члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку првостепени суд ће, применом изнетих схватања, оценити тврдњу туженог о постојању клизишта и пре изградње РХЕ и његовом активирању још 1995. године и утврдити да ли је и у ком обиму то својство земљишта утицало на вредност коју су парцеле имале пре штетног догађаја, а затим утврдити и тржишну вредност коју свака од њих има у оштећеном стању, при чему ће код катастарске парцеле број .../1 имати у виду утврђени период опоравка земљишта од 50 до 60 година и оценити да ли се и у ком обиму ради о привременом умањењу вредности. Наведене вредности утврдиће према ценама у време доношења првостепене пресуде, сагласно члану 189. став 2. Закона о облигационим односима. Првостепени суд ће при том разграничити штету на земљишту од штете на дрвној маси и утврдити да ли је и у ком обиму оборена дрвна маса била искоришћена или искористива, како не би дошло до двоструког обештећења по истом основу, имајући у виду и то да свакој тужили, као сувласници, припада накнада сразмерно њеном сувласничком уделу од 1/9 идеалних делова. Свака тужилја је поверилац накнаде која одговара њеном сувласничком уделу јер солидарност поверилаца постоји само ако је уговорена или законом одређена (чл. 425. ЗОО).

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**